

**ELS DOCUMENTS FUNDACIONALS DE LES COMPLETES DEL SANTÍSSIM
MISTERI DE CERVERA**

JOSEP M. LLOBET I PORTELLA

Professor tutor de la

Facultat de Geografia i Història

INTRODUCCIÓ

Una de les festivitats més arrelades que té la ciutat de Cervera és, sens dubte, la festa major del Santíssim Misteri, durant la qual destaca, any darrere any, per la seva rellevància, l'acte en què són interpretades les anomenades completes, que actualment consisteixen en la versió de les matines tradicionalment atribuïdes als músics Joan Pont i Salvador Vidal.¹ Des de fa segles aquesta celebració, establerta a la vigília de la festa principal, ha estat un acte que ha omplert l'església de Santa Maria de cerverins i forasters, cosa que ha fet que sigui ben coneguda dintre i fora de la nostra ciutat. Amb tot, hi ha un aspecte d'aquest antic acte religiós, avui convertit en una activitat eminentment musical, que fins ara s'havia mantingut gairebé en la més absoluta foscor: el seu origen.

Encuriosits, doncs, per saber la gènesi d'un acte tan popular com és la sessió de les completes cerverines, hem pogut en la documentació local amb el resultat d'haver pogut localitzar un parell de documents que considerem fonamentals: un escrit de l'any 1623, mitjançant el qual el nunci del papa Gregori XV concedeix als cerverins que durant la

¹. Recentment i amb la intervenció de diversos col·laboradors ha estat publicada una partitura d'aquesta obra: Joan PONT i Salvador VIDAL, *Completes. Maitines del Santíssim Misteri de Cervera*, Cervera, Parròquia, [2005].

vigília de la festa del Santíssim Misteri puguin fer actes pietosos, i l'acta notarial de la fundació, l'any 1767, d'unes matines celebradores a la tarda de la vigília de la festa esmentada. Amb aquests dos documents es van establir, doncs, la base legal i la base econòmica no solament perquè les completes poguessin ser celebrades sinó també –i això, sens dubte, fou més important– perquè poguessin mantenir-se al llarg del temps. Un perill, però, es va presentar l'any 1902: la decadència de les capelles eclesiàstiques de música amenaçà la continuïtat de la representació de les completes, atès que els músics que no formessin part d'aquestes capelles no podien tocar durant els actes religiosos. Una eficaç gestió dirigida pel prevere Crispí Borràs va conjurar aquest perill i hem de creure que a partir d'aquell temps no hi va haver problemes en la formació de l'orquestra. Els dos documents fundacionals, acompanyats d'altres que els complementen, els trobarà el lector transcrits després dels comentaris sobre llur contingut que a continuació farem.

EL FET PRODIGIÓS DE L'ANY 1540

Des del fet prodigiós de l'any 1540 –o poc després–, conegut unes vegades amb el nom de Sant Misteri i altres amb el de Santíssim Misteri, que consistí en el vessament d'una grossa gota de sang d'un fragment de la veracreu en el moment que hom intentava partir-lo, al mateix temps que se sentí un fort tro, s'inicià a l'església de Santa Maria de Cervera l'adoració pública d'aquesta relíquia, que aviat gaudí anualment d'una gran diada festiva pròpia centrada en el dia que tingué lloc aquell fet portentós: el 6 de febrer. Com en moltes altres festivitats religioses, durant la vigília d'aquesta festa devien tenir lloc, en la mateixa església de Santa Maria, alguns actes pietosos per tal de donar més rellevància a la celebració.

L'AUTORITZACIÓ DE L'ANY 1623

Cap al final de l'any 1622, durant una visita que el bisbe de Solsona féu als ceriverins, el prelat els digué que la vetlla del Santíssim Misteri no es podia celebrar, ja que

hi havia disposicions superiors que prohibien aquesta mena d'actes, i els manà, sota pena d'excomunió, que complissin les esmentades disposicions. Els paers, disgustats per la prohibició, manaren reunir el consell de vint-i-quatrena i aquest organisme, el 31 de desembre de 1623, acordà que el síndic de la vila anés a demanar al mateix bisbe que donés llicència per poder celebrar la vetlla acostumada.² Perquè fos més fàcil aconseguir l'autorització tan desitjada, els paers demanaren a la comunitat de preveres de l'església de Santa Maria que un dels seus membres acompanyés el síndic en la seva visita al bisbe, petició que fou atesa per la comunitat, la qual, reunida poc abans del dia 4 de gener, acordà que el prevere Benet Saurina acompanyés el síndic cerverí i li "fes costat" en tot allò que fos convenient (*Document número 1*).

El dia elegit per anar a Solsona fou el 4 d'aquell mes de gener. Dos dies abans, però, els paers de Cervera feren redactar una carta dirigida al bisbe en la qual li demanaven que atengués a la persona que li lliuraria l'escrit: el síndic de la vila Joan Pau de Folcràs.³ El bisbe rebé el síndic, però, al·legant que estava malalt, només escriví una breu resposta en la mateixa carta dels paers, tot dient-los que el síndic ja els assabentaria d'allò que havien tractat.⁴

El bisbe degué aconsellar a les autoritats cerverines que demanessin l'autorització per poder celebrar la vetlla del Santíssim Misteri al nunci del papa. Almenys així ho fa creure el contingut d'una nova carta que catorze dies després de la visita els paers de Cervera escriviren al bisbe, en la qual li deien que no tenien temps d'aconseguir el permís i, en conseqüència, li suplicaven que "tolerés" la vetlla aquell any 1623, ja que per als anys propers ells procurarien tenir llicència del nunci, assegurant-li que la vetlla es faria de la mateixa manera que havia tingut lloc la de l'any anterior (*Document número 2*).

En no conèixer la resposta del bisbe, no sabem si aquesta autoritat religiosa va "tolerar" la celebració de la vetlla, encara que ho tenim com a probable. Un mes després, però, arribava a Cervera la tan cobejada autorització. Era un pergami amb segell penjant,

². Arxiu Històric Comarcal de Cervera (= AHCC), Fons Municipal, *Consells*, 1623, f. 15.

³. AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1609-1627, f. 168 v.

⁴. AHCC, Fons Municipal, *Lletres rebudes*.

datat a Madrid el 17 de febrer d'aquell any 1623, mitjançant el qual Innocenci Màxim, nunci del papa Gregori XV al regne hispànic, per tal de donar una major solemnitat a la festa del Santíssim Misteri de Cervera, concedia als habitants d'aquesta població, tant en aquell temps com el futur, que durant la vigília del dia 6 de febrer de cada any, incloent-hi tota la nit, poguessin fer, malgrat les disposicions prohibitòries, lloances i devocions pietoses, lluminàries i altres pregàries acostumades (*Document número 3*).⁵

Amb la recepció d'aquest valuós document quedava assegurada, des del punt de vista legal, la celebració de la vetlla, ja que l'acte restaria al marge de les prohibicions canòniques.

LA FUNDACIÓ DE L'ANY 1767

Durant el segle XVIII, la vila de Cervera es convertí en ciutat, la qual aviat va tenir el privilegi d'acollir l'única universitat existent a tot Catalunya. Fou un període en què la població experimentà un important creixement demogràfic i econòmic, al mateix temps que gaudí d'una gran projecció exterior. En aquell ambient ciutadà i acadèmic, la festivitat del Santíssim Misteri, que ja era venerat en una nova capella inaugurada l'any 1633, aconseguí una notable rellevància, especialment visible en les sovintejades donacions d'objectes valuosos o de sumes de diners. Ja en la segona meitat d'aquell segle, una novena i una història de la relíquia, escrits pel jesuïta Pere Ferrussola, encara donaren més popularitat i difusió a la festivitat del Santíssim Misteri.

Un dels grups de persones que vivien amb més intensitat aquesta festivitat era, sens dubte, els membres de la comunitat de preveres de l'església de Santa Maria. No resulta difícil d'entendre, doncs, que el 5 d'agost de 1767, després de la mort del prevere Anton Jofre, el qual havia estat rector eclesiàstic de Cervera, els seus marmessors, que eren

⁵. No hem pogut localitzar l'original d'aquest document, malgrat constar que es custodiava a l'arxiu de la paeria, on havia estat registrat amb el número 236. Coneixem, però, dues còpies, una d'elles autèntica, a partir de les quals hem fet la transcripció. Aquestes dues còpies no són absolutament coincidents entre si, per la qual cosa hem corregit aquells errors que es mostraven més evidents.

preveres beneficiats de l'esmentada església de Santa Maria, aprofitessin una disposició del testament del difunt rector per fundar unes matines celebradores a la tarda de la vigília de la festa del Santíssim Misteri (*Document número 4*).⁶

El 5 d'agost de 1767, després que la comunitat de preveres de Santa Maria, reunida el dia 28 de juliol de 1767, hagués acordat acceptar la fundació de les “matines solemníssimes en honor de la Creu, que se celebrarien la vigília de la festivitat del Santíssim Misteri en lloc de les completes que era costum cantar”,⁷ els tres preveres marmessors del difunt Anton Jofre comparegueren davant el notari i materialitzaren la projectada fundació.

És interessant observar que, segons el mencionat acord de la comunitat de preveres de l'església de Santa Maria, era costum cantar les completes durant la vigília de la festa del Santíssim Misteri i que les matines en aquell temps fundades no farien altra cosa que substituir-les. Potser per això la generalitat dels habitants de Cervera va continuar anomenar-les completes i no matines, nom que s'ha conservat fins el dia present.

La fundació esmentada consistí en unes matines en honor de la Santa Creu que serien cantades anualment, amb la major solemnitat i amb música, la vigília de la festivitat del Santíssim Misteri. Estarien compostes d'invitatori, responsori, tedèum i altres intervencions que hi hagués el costum de cantar durant les matines de la festivitat de Sant Nicolau –aquest sant era el patró de la comunitat de preveres–. Cada prevere que hi assistiria rebria set sous i sis diners.⁸ A cada un dels dos cabiscols se li donaria, pel treball de salmejar, a més dels susdits set sous i sis diners, tres sous i nou diners. L'hebdomadari seria retribuït amb la mateixa quantitat de moneda que els cabiscols. En cas que assistís a l'acte algun prevere que no fos de la comunitat i ajudés, degudament vestit, a cantar les matines, rebria dos sous. Totes les despeses que ocasionés la celebració de les matines

⁶. El text del testament, que porta la data del 23 d'abril de 1764, es troba a: AHCC, Fons Notarial, Cervera, 125, Josep Armengol i Perelló, *Manual*, 1763-1764, f. 85. Anton Jofre morí el 7 de desembre de 1764.

⁷. AHCC, Fons de la Comunitat de Preveres, *Consells*, 1753-1777, f. 187 v.

⁸. El sistema monetari era el següent: 1 lliura = 20 sous = 240 diners.

serien pagades del capital que es formaria amb les vint-i-una lliures i quinze sous que rendien anualment quatre censals que van ser donats a l'administració de la fundació.

Els marmessors d'Anton Jofre, previsors, ja havien fet confeccionar un llibre que contenia les antífoes, himnes i altres textos necessaris per poder cantar les matines, volum que, una vegada acabat l'acte, seria posat sota bona custòdia fins l'any següent.

Si amb l'autorització de l'any 1623 les completes del Santíssim Misteri s'asseguraven la base jurídica, amb la fundació de l'any 1767 quedava establerta una sòlida base econòmica.

Aquestes “matines solemnes” foren cantades per primera vegada la vigília de la festivitat del Santíssim Misteri de l'any 1768, uns mesos després de la seva fundació. En aquell temps el mestre de capella de l'església de Santa Maria era l'eclesiàstic Miquel Carbonell. Aquell any 1768, potser amb la finalitat de donar una major rellevància als actes de l'esmentada festivitat del Santíssim Misteri, vingueren de Guissona tres preveres, dos dels quals eren cantors i un, músic. Al voltant de l'any 1780, participà un parell de vegades en aquests actes, tocant el violí, un estudiant –suposem que estudiava teologia– de Cornudella anomenat Joan Piquer. Un altre instrument d'ús obligat era l'orgue.⁹

L'AUTORITZACIÓ DE L'ANY 1902

Si bé les completes o matines del Santíssim Misteri es trobaven ben encarrilades, sobretot a partir de mitjan segle XIX en què hom disposà de la versió dels mestres Joan Pont i Salvador Vidal, l'any 1902 es presentà un perill que amenaçà la seva continuïtat. Aquest escull era una disposició de Ramon Riu, administrador apostòlic de la diòcesi de Solsona entre els anys 1895 i 1900, segons la qual es prohibia que participessin en les funcions religioses aquells músics que toquessin habitualment en sessions de ball. Aquesta disposició va col·locar els administradors del Santíssim Misteri en una “difícil situació”, per

⁹. AHCC, Confraria del Santíssim Misteri, *Llibre de comptes*, 1758-1788, s. f.

la qual cosa es van veure obligats a exposar al governador eclesiàstic de la diòcesi de Solsona que durant els solemnes cultes que es tributaven al Santíssim Misteri l'orquestra portava a terme "un paper principalíssim" i, en cas que aquesta orquestra només es pogués formar amb la intervenció dels músics de la capella eclesiàstica, els cultes no es podrien celebrar amb l'esplendor i la pompa acostumades, cosa que fins i tot podria provocar algun desordre, atès que les festes del Santíssim Misteri constituïen un motiu de legítim orgull per tots els fidels cerverins i comarcans. En conseqüència, li demanaven que deixés sense efecte, almenys durant les festes d'aquell any 1902, la susdita prohibició (*Document número 5*).

Una vegada més, la petició dels cerverins fou atesa i es pogué celebrar la festivitat del Santíssim Misteri amb la solemnitat acostumada. La decadència i posterior desaparició de les capelles eclesiàstiques de música facilità l'entrada de músics laics a l'orquestra que intervenia en les completes, cosa que assegurà la continuïtat d'aquesta celebració fins als nostres dies, en què, any darrere any, es manifesta amb tota la seva vitalitat.

CLOENDA

Aquest èxit actual, però, no ens pot fer oblidar les actuacions d'aquelles persones que en temps passats es van esforçar perquè la continuïtat de la celebració de les completes del Santíssim Misteri hagi estat possible, com tampoc no seria just que els seus afanys restessin ignorats en el futur. I, encara, a les intervencions d'aquest grup de persones de noms coneguts, caldria afegir-hi la col·laboració d'un bon nombre de cerverins i forasters anònims, un col·lectiu tan important, ben segur, com l'anterior.

TEXTOS DOCUMENTALS

1623, gener, 2 o 3?. Cervera¹⁰

La comunitat de preveres de l'església de Santa Maria de Cervera acorda que el prevere Benet Saurina acompanyi el síndic de la vila quan vagi a demanar al bisbe de Solsona que permeti la celebració de la vetlla del Santíssim Misteri.

Arxiu Històric Comarcal de Cervera (= AHCC), Fons de la Comunitat de Preveres, *Consells*, 1610-1645, f. 109 v.

[*Al marge esquerre:*] Sobre de anar un reverent a Solsona perquè dono llicència lo bisbe de tenir vella al Santíssim Misteri.

E més en lo mateix dia y ora fonch proposat per lo venerable mossèn Jaume Pont, prior primer, dient: «Molt reverents senyors, ja saben tots vostres reverències com monsenyor lo bisbe ha manat en sa visita que en pena de excomunicació no-s tingue vella la vigília del Sant Misteri y per so los senyors de pahers an fet congregat consell de vint-y-quatrena y an determinat en que lo síndic de la vila vaya a Solsona a donar-ne rahó al dit senyor bisbe en que sie de son servey donar llicència per a tenir-se la vella acostumada y, quant contradigués y repugnàs en no voler concedir ni donar dita llicència, se apel·le lo dit síndic a altre superior y, per lo tant, suppliquen, per a millor poder alcansar dita llicència, a la venerable comunitat se servesquen de el·legir un reverent vaya ab companyhia del dit síndic a ssuplicar a monsenyor y que li fassa costat en tot lo que convingue». Y, ayxí, fou elegit per dit consell anàs, en nom de la comunitat, lo venerable mossèn Benet Saurina com a procurador de la venerable comunitat. Lo quel consell és continuat per mi Thomàs Porta, racional.

1623, gener, 18. Cervera

¹⁰. Malgrat que aquest document porta la data del dia 17 de gener, hem de creure que la reunió es va celebrar el dia 2 o el 3 del susdit mes.

Els paers de Cervera demanen al bisbe de Solsona que permeti la celebració de la vetlla del Santíssim Misteri.

AHCC, Fons Municipal, *Registre de lletres*, 1609-1627, f. 170.

Molt il·lustre y reverendíssim senyor.

Per relació de Joan Pau de Folcràs, síndich de esta universitat, entenguérem la gran mercè nos féu vostra senyoria reverendíssima en tot lo que per part de esta universitat se li supplicà, del que fem a vostra senyoria infinites gràcies, però, per quant en lo expedient vostra senyoria donà en rahó de la vella del Santíssim Misteri és impossible per lo corrent any per la brevedat del temps alcançar-o, per ço, ab les veres podem (forçats de tot lo poble y circumveïns), a vostra senyoria reverendíssima supplicam sie de son servey tollerar la dita vella a lo menos per est any, puix per los següents procurarem del senyor nunci licència, assegurant a vostra senyoria que se servarà la matexa forma que vostra senyoria manà cercar lo any proppassat. Y, confiats rebrem mercè, restam supplicant al Senyor a vostra santedat garde y prospere com se desige. De Cervera y janer, a 18, de 1623.

Molt il·lustre y reverendíssim senyor, besen a vostra reverència les mans los pahers de la vila de Cervera.

Al molt il·lustre y reverendíssim senyor don fra Joan Álvero, bisbe de Solsona, del consell de sa magestat.

1623, febrer, 17. Madrid

Innocenci Màxim, nunci del papa Gregori XV, per tal de donar una major solemnitat a la festa del Santíssim Misteri de Cervera, concedeix als habitants d'aquesta població que durant la vigília del dia 6 de febrer de cada any, incloent-hi tota la nit,

puguin fer, malgrat les disposicions prohibitòries, lloances i devocions pietoses, lluminàries i altres pregàries acostumades.

AHCC, Confraria del Santíssim Misteri de Cervera, documentació.

Innocentius Maximus, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus britoniensis, sanctissimi domini nostri domini Gregorii divina providentia papae XV eiusdemque sedis in Hispaniarum regnis cum potestate legati de latere nuntius iuriumque camerae apostolicae collector generalis, ad futuram rei memoriam, ex debito legationis sedis apostolicae quod exercendum suscepimus munere ad ea pontificia potissimum intendere debemus per quae divinus cultus et Christi fidelium devotio augeri dignoscatur, cum itaque scienter pro parte dilectorum nobis in Christo universitatis et hominum oppidi Cervariae, coelsonensis dioecesis, nobis fuit expositum in venerationem particulae ligni verae crucis, ex qua cum scinderetur tres guttulae sanguinis inde semper conservatae emanarunt, die sexta februarii cuiuslibet anni festivitas magno cum Christi fidelium illuc confluentium concursu celebrari et tota illius vigiliae nocte incolae praefati divinis laudibus assistere soleant ac in hoc pro eorum exercitio et dictae festivitatis solemnitate perseverare desiderant, stantibus vero constitutionibus provincialibus inibgentibus et vigiliis generaliter prohibentibus desideriiis suis compotes esse nequibant absque spetiali sedis apostolicae licentia, quare pro eorum parte nobis humiliter fuit supplicatum ut piis eorum votis annuere dignaremur. Nos, supplicationibus eorum inclinati ipsosque et eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ad homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet inodati existant ad effectum presentium dumtaxat consequentur huiusmodi serie absolvendum et absolutos fore consentes universitati et hominibus praefati oppidi nunc et pro tempore existentibus ut vigiliam festivitatis praefatae et totam illius noctem piis laudibus¹¹ et devotionibus ac luminaribus et aliis precibus solitis et consuetis solemnizare libere et licite valeant in omnibus et per omnia proinde ac si praedictae constitutiones non emanassent auctoritate apostolica qua fungimur concedimus et indulgemus, decernentes eos super praemissis a quoque quovis pretextu, colore vel ingenio molestari, inquietari seu impediri nullatenus

¹¹. En una de les còpies de l'indult, hom va escriure "cantibus" en lloc de "laudibus".

posse irritumque et mane si secus a quaque quovis auctoritate scienter vel ignoranter contingerit attentari, non obstantibus constitutionibus praefatis nec non appellationibus caeterisque contrariis quibuscumque. Datum Matrito, toletanensis dioecesis, anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, decimo tertio chalendas martii, pontificatus praedicti sanctissimi domini nostri papae anno tertio.

Innocencius Maximus, episcopus britoniensis.

Nicolaus Balbus, abbas.

4

1767, agost, 5. Cervera

Els marmessors del difunt Anton Jofre funden unes matines que se celebraran a la tarda de la vigília de la festa del Santíssim Misteri de Cervera.

AHCC, Fons Notarial, Cervera, 125, Josep Armengol i Perelló, *Manual*, 1766-1767, f. 167.

Als sinch días del mes de agost del any de la nativitat del Senyor de mil set-cents sexanta-y-set, en la ciutat de Cervera, bisbat de Solsona.

Los reverents Francisco Janer, Isidro Soler, domer, y misser Francisco Meroles, preveres y beneficiats de la parroquial iglésia de la present ciutat de Cervera, bisbat de Solsona, marmessors y executors testamentaris del testament o última voluntat féu y disposà lo reverent doctor Anton Jofre, prevere y rector fou de dita parroquial iglésia, com apar de dita nominació de marmessors ab lo testament que dit reverent doctor Anton Jofre féu en poder del notari avall escrit als vint-y-tres días del mes de abril del any mil set-cents sexanta-y-quatre, en lo repetit nom de marmessors, attenent y conciderant lo referit quòndam doctor Anton Jofre ab son precalendat testament, entre altrás cosas, haver disposat la clàusula universal hareditària del thenor següent:

«De tots los altres, emperò, béns meus, mobles e immobles, haguts y per haver, veus, drets, forsas y accions mias universals, a hont se vulla que sían, que pertanyen y espéctan, pertanyeran y espectaran, ara y en lo esdevenidor, deix y atorch y a mi hereu meu universal fas e instituesch a nostre senyor Déu Jesuchrist y a la mia ànima, volent y ordenant que los sobre dits marmessors meus, encontinent de seguit mon òbit, se incorporian de tota ma universal heretat y béns y, del procehint de aquells, junt ab lo diner comptant se trobarà en mos béns lo dia de mon òbit, sían pagats tots mos deutes, missas y llegats sobre per mi disposadas y disposats y lo restant de ma heretat y béns vull sia y servesca e/o me sia instituït y fundat, per sufragi de la mia ànima y de las ànimas a què tinga jo obligació a Déu pregar, un aniversari celebrador per tota la sobre dita reverent communitat de preveres de la expresada parroquial iglésia de dita present ciutat tots anys, perpètuament, en lo dia de Sant Antoni de Pàdua, si no serà impedit, y, si serà impedit, lo dia immediat següent no impedit, ab la caritat acostumada, y, després de feta la prop dita fundació, lo restant que quedarà de dits mos béns vull sia y servesca per sufragis de la mia ànima y dels demés que jo tingués obligació a Déu pregar, a coneguda y líbera voluntat de dits mos marmessors, y, en defecte de estos, a la líbera voluntat del procurador de offici en orde primer que, perpètuament, serà de la sobre dita reverent communitat y del reverent prior en orde primer serà, perpètuament, de la sobre dita confraria de Sant Nicolau, als quals, respective, dono ab lo present ple poder y facultat per complir y executar tot lo sobre expresat».

Y, desitjant dits reverents marmessors aplicar en part dels béns foren del dit reverent testador, en virtut de facultat a ells llibrement en lo referit testament concedida per la pia fundació avall escrita, respecte de quedar ja satisfets tots los deutes que fins al dia present han aparegut, sufragis, missas y feta ja la fundació del aniversari disposat en lo expresat testament, per so, ab thenor de la present pública escriptura, per sufragis, salut y repòs de la ànima del dit reverent doctor Anton Jofre y per las ànimas que est tingués obligació a Déu pregar, fent, emperò, estas cosas ab auctoritat y decret del il·lustríssim y reverendíssim senyor bisbe de Solsona o de son il·lustre y molt reverent senyor vicari general y official avall o apart auctorisant y decretant, en lo repetit nom de marmessors, de llur grat y certa sciència, a honra y glòria de nostre senyor Jesuchrist y de sa preciosa sanch, que de la partícula del sagrat lignum crucis que miraculosament se derramà lo dia sis del mes de

febrer del any mil sinch-cents coranta y se venéran y tribútan solemnes cultos tots anys lo mateix dia sis de febrer en la iglésia parroquial de la dita present ciutat de Cervera per sos naturals y moradors, veneran-lo com a principal patró y protector per haver experimentat y, de present, experimentar en sa protecció los majors consols en totas sas adversitats y tribulacions, per lo tant, en glòria y honor de tant gran misteri, institueixen y funden, perpètuament, tots anys, lo dia sinch del mateix mes de febrer, vigília de dita solemnitat, y a la tarde de dit dia y hora apareixerà ser més còmoda a la reverent communitat de preveres de dita iglésia, unas matinas del reso de la creu sacrosanta de nostre redemptor, cantadas ab la major solemnitat, ab música, cantant esta lo invitatori, responsori, tedèum y demás se acostuma cantar en las matinas de Sant Nicolau, y per la molt reverent communitat de preveres de la iglésia parroquial de la mencionada present ciutat y per los preveres a ella admessos, donant-los de caritat a cada hu de ells assistirà a cantar ditas matinas set sous y sis diners, y als dos capiscols, per lo treball de salmejar, a més de la sobre dita distribusió, tres sous y nou diners a cada hu, com també al ebdomedari, y, en lo cas de assistir a ditas matinas algun o alguns dels preveres benefficiats no admessos a la mateixa reverent communitat ab hàbits de cor y ajudar a cantar ditas matinas, los sia donat a cada hu de distribusió dos sous. Y, per quant qualsevol pia fundació deu ser competentment dotada, maiorment que qualsevol prevere que serveix al altar de ell viurà, per so, de grat y certa ciència, los mencionats reverents marmessors donen, offerexen, assignen y consignen a Déu, nostre senyor Jesuchrist y a la mencionada santa relíquia que baix lo nom de Sant Misteri en la dita present ciutat se venera y a la menciona pia fundació y, per ells, als reverents Francisco Janer y misser Francisco Trilla, preveres y beneficitats de la dita parroquial iglésia lo corrent any y procuradors de offici de la mateixa reverent communitat, doctors Joseph Texidor y Joan Baptiste Romeu, los dos preveres y beneficiats de la mateixa reverent communitat, en lo nom de priors ecclesiàstichs de la administració del Santíssim Misteri e/o de sa confraria en la dita parroquial iglésia fundada, presents y avall acceptants, y als successors procuradors y priors, respective, ecclesiàstichs seran in perpetuum, aixís de dita reverent communitat com administració de la confraria del Santíssim Misteri:

Primo, tot aquell censal mort ja creat de preu dos-centas lliuras y penció sis lliuras que tots anys, al primer dia del mes de novembre, fan y préstan Pere Jaume Clos, pagès,

Rosa, cònjuges, Rafel Clos, pagès, y Geltrudis Clos y Manyós, cònjuges, tots de dita ciutat, en virtut de venda y original creació de censal per dits cònjuges Clos a favor de dits reverents marmessors feta ab acte rebut en poder del notari avall escrit al primer dia del mes de novembre pròxim passat.

Més, tot aquell altre censal mort ja creat de preu dos-centas lliuras y penció sis lliuras que tots anys en dit dia primer del mes de novembre fan y préstan Francisca Alcové, viuda de Domingo Alcové, pagès, de dita ciutat, Joseph Alcové, pagès, y Maria, cònjuges, tots de dita ciutat, en virtut de venda y original creació de censal per dits Alcover a favor dels referits reverents marmessors feta ab altre acte rebut en poder del notari avall escrit en dit dia primer de novembre pròxim passat.

Mes, aquell altre censal de preu dos-centas lliuras y penció sis lliuras que tots anys a vint-y-quatre dias del mes de mars fan y préstan lo magnífich doctor Magí Garcia, senyora Theresa, cònjuges, y misser Magí Garcia, dels dits cònjuges fill, tots de la repetida ciutat, en virtut de venda y original creació de censal per dits senyors cònjuges y fill Garcia a favor dels sobre dits reverents marmessors feta ab altre acte rebut en poder del notari avall escrit als vint-y-quatre del mes de mars pròxim passat.

Més y finalment, aquell altre censal de preu cent vint-y-sinch lliuras y penció tres lliuras, quinse sous, que tots anys a dos de agost fa y presta Joseph Janer, pagès, de la repetida ciutat, en virtut de venda y original creació de censal per dit Joseph Janer a favor dels mencionats reverents marmessors feta en lo dia dos del mes de agost pròxim passat ab altre acte rebut en poder del notari avall escrit.

Quals instruments se entrégan en forma authèntica als sobre dits reverents procuradors y priors sobre dits, en presència del notari y testimonis infrascrits.

La qual donació, assignasió y consigna fan dits reverents marmessors de las sobre ditas cosas a la mencionada reverent communitat y als reverents priors ecclesiàstichs de la sobre dita confraria, ab las obligacions y càrrechs següents:

Primo, que dits reverents priors ecclesiàstich tingan en sa custòdia lo llibre que a gastos de la referida marmessoria sa ha fet fer, que concisteix ab las antífonas, himnes y demás necessari per cantar ditas matinas, qual de present se'ls entrega, lo qual deuran tots anys tràurer-lo y entregar-lo als cabiscols, y, conclosa dita solemnitat, tornar-lo a posar en son degut lloch y major custòdia.

Més, haver de cantar dita reverent communitat las matinas de la Santa Creu en la vigília de la festa del Santíssim Misteri ab lo modo, manera y forma està dalt referit, sempre, in perpetuum.

Més, que los reverents priors ecclesiàstichs de dita administració que vuy són y per a sempre seran tingan obligació de donar a cada prevere admès a la reverent communitat assistirà a dita funció la caritat de set sous y sis diners y als dos capiscols y ebdomedari, a més de dita caritat, per lo treball de salmejar, tres sous y nou diners y a cada prevere mer beneficiat que assistirà ab lo modo dalt dit la caritat de dos sous y lo demás quedarà de las vint-y-una lliura y quinse sous, que són las pencions dels sobre denotats censals junts de preu set-centas vint-y-sinch lliuras, quédia a favor de dita administració del Santíssim Misteri per adjurori dels gastos de cera, música y demás se oferiran.

Més, que, en lo cas de venir alguna rebaixa de las pencions dels enunciats censals, donaran a cada prevere assitirà a ditas matinas lo que correspondrà segons la rebaixa se farà de la penció dels censals.

Més, que, en lo cas de quitar-se algun o alguns dels referits censals y vacar la renda, no obstant això, se oblígan dits reverents priors ecclesiàstichs de la dita administració del Santíssim Misteri de fer y complir tots anys, perpètuament, la mencionada fundació, per lo que, de present, entrégan dits reverents marmessors als dits reverents priors vint-y-una lliura, quinse sous, de comptants, en presència del notari y testimonis infrascrits, no obstant de ser la major part de las pencions vensudas, per lo fi de tenir fondo avansat y en complir dita fundació en lo cas de vacar renda de la sobre dita.

Y, ab dits càrrechs y obligacions, fan dits reverents marmessors dita donació, assignació y consigna de tots los sobre dits censals, extrahent estos de son poder junt ab las porratas degudas, pencions y porratas devedoras de aquells, ab sos respective preus, en cas de quitació, de tot domini y poder de dita marmessoria, transferint-ho a favor dels dits reverents procuradors y priors ecclesiàstichs seran de dita reverent communitat y administració de Santíssim Misteri, perpètuament, ab plenitut de drets per a exigir-ho y ab todas clàusulas de extracció de domini, entrega de poció o quasi, constitut, cessió y mandato de tots drets y accions a dita marmessoria competents y que competir li púgan de qualsevol manera, en virtut dels quals púgan dits reverents procuradors y priors ecclesiàstichs de la repetida administració y sos, respective, successors, en dits, respective,

noms, cobrar, demanar, exhigir y haver tots los sobre dits censals e/o porratas vensudas, pencions y porratas que de aquells en avant cauran y també sos, respective, preus, en cas de quitació, en lo qual cas se hàjan aquells de depositar, tantas quantas vegadas vinga aquell, en lo arxiu de la sobre dita reverent communitat y resmersar-los en lloch tuto y segur, de la manera apareixerà a dita reverent communitat y als tunch reverents priors ecclesiàstichs de la sobre dita administració, en nom y a obs de la sobre dita pia fundació, y així se obsèrvia perpètuament a fi que la celebració de ditas matinas sia perpètuament duradora y, del que cobraran, fer y firmar àpocas, recibos y demás llegítimas cautelas y, en los casos de quitació, sas corresponents difinicions y cancel·lacions y, per lo sobre dit efecte y sa cobransa, exposar clams y reclams, instar execucions y fer tot quant per lo sobre dits marmessors fer poguessen, constituent per so a dits reverents procuradors y priors y a sos, respective, successors en senyors y procuradors, com a cosa pròpria, dient y intimant als sobre dits deutors censalistas que correspòngan a dita reverent communitat y priors ecclesiàstichs de dita administració del Santíssim Misteri dits, respective, censals, així com estan obligats satisfer a dita marmessoria, prometent totas las sobre ditas cosas tenir per fermes y agradables y no revocar-las per causa alguna o rahó. Y dits reverents Francisco Janer y misser Francisco Trilla, com a priors predits, y dits reverents doctors Joseph Texidor y Joan Baptista Romeu, com a priors referits ecclesiàstichs de la repetida administració del Santíssim Misteri, acceptan la sobre dita fundació y aquella en la forma està sobre consebuda, no sols allóan y apròban, sinó que prometen exactament observar, guardar y complir, baix obligació dels béns, rèddits y emoluments de la sobre dita reverent communitat y administració del Santíssim Misteri y ab renunciació de tot dret y lley de son favor. Y així ho fírman ditas parts en la ja dita ciutat, dia, mes y any sobre dits, essent presents a totas las ditas cosas per testimonis Anton Melé, texidor, y Joan Domènech, pagès, los dos de dita ciutat de Cervera, per ditas cosas nomenats.

Francisco Janer, prevere, procurador en orde primer y marmessor.

Isidro Soler, prebere, marmessor.

Misser Francisco Meroles.

Francisco Trilla, prevere y procurador.

Doctor Joseph Texidor, prevere y prior del Sant Misteri.

Doctor Batiste Romeu, prevere y prior del Sant Misteri.

En poder de mi Joseph Armengol y Perelló, notari públich col·legiat de Cervera, y fas fee conèixer dits reverents contrahents, que firmaren de sas mans.

[*Al marge esquerre:*] Extret.

1902, gener, 21. Solsona

Crispí Borràs, prior de l'administració del Santíssim Misteri de Cervera, demana autorització al governador eclesiàstic de la diòcesi de Solsona per a la intervenció en les festes del Santíssim Misteri de músics que no formin part de les capelles eclesiàstiques de música.

AHCC, Confraria del Santíssim Misteri de Cervera, documentació.

Muy ilustre señor.

Don Crispín Borràs, presbítero, prior de la administración del Santísimo Misterio de Cervera, a vuestra señoría, con el debido respeto, expone:

Que, en virtud de la disposición gubernativa del malogrado excelentísimo doctor don Ramón Riu, obispo administrador apostólico de esta diócesis, prohibiendo admitir en las funciones religiosas músicos que tocaran en los bailes, se encuentra esta administración en un verdadero conflicto. Por una parte, los individuos que la componen, hijos sumisos de la Iglesia y celosos en el cumplimiento de los mandatos de sus superiores, están dispuestos a acatar y observar con escrúpulo lo ordenado, que se conforma con el espíritu de la Iglesia y los sagrados cánones. Por otra parte, están abocados a serias dificultades en la práctica, provenientes de la proximidad de las fiestas del Santísimo Misterio y de la costumbre inmemorial de celebrarlas con tal esplendor y pompa que son el legítimo orgullo de la ciudad de Cervera y de toda sus comarca. De ahí que el pueblo en general, que o ignora las disposiciones del prelado o no comprende las justas razones que tuvo para dictar un

precepto tan terminante, quizá atribuya a la administración el propósito de quitar importancia a las fiestas y creará que se hace una ofensa a Dios si no se honra con nutridísima orquesta al Santísimo Misterio, sin fijarse en que los elementos que formen parte de ella presten o no su concurso a músicas de baile, y por su actitud se teme fundadamente que suceda algún desorden o alguna profanación, que serían tanto más de lamentar cuanto que en esta ciudad se tiene gran devoción a la santísima reliquia, y son deseadas con anhelo y concurridísimas las funciones que, empezando por la novena, se celebran los días 5, 6 y 7 de febrero.

Por esto, la administración ha acordado elevar, por conducto del prior recurrente, instancia a vuestra señoría, suplicando que, después de admitir benévolamente las explicaciones precedentes y teniendo en cuenta lo difícil de la situación en que se halla esta corporación y la costumbre de que se tributen cultos muy solemnes al Santísimo Misterio, en los cuales desempeña un papel principalísimo la orquesta y ésta no puede formarse con elementos que no tomen parte en músicas profanas, se sirva suspender por esta vez y por las funciones del Santísimo Misterio la prohibición de admitir en ellas músicos que no sean exclusivamente de capilla.

Gracia que espera alcanzar del bondadoso corazón de vuestra señoría, a quien guarde Dios muchos años.

Solsona, veintiuno de enero de mil novecientos dos.

Por encargo del reverendo don Crispín Borràs, Joaquín Condomines, presbítero.

Muy ilustre señor gobernador eclesiástico de la diócesis de Solsona.

[*Al marge esquerre:*] Solsona, 22 enero 1902. Delegamos y autorizamos al reverendo ecónomo de Santa María de Cervera para que acceda a lo solicitado, si son ciertas las razones que se alegan. Viladrich. [*Hi ha un segell amb aquesta llegenda:*] Provisorato y vicariato general del obispado de Solsona.